

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2026-08 Nr. (7.59-02)-6K-

DĖL FINANSINIŲ PRIEMONIŲ RINKŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas, teikia patikslintus Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 15², 15⁴, 16, 102 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo Nr. IX-1709 2, 80, 84 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos bankų įstatymo Nr. IX-2085 67 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos centrinių kredito unių įstatymo Nr. VIII-1682 36, 49 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektus (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymų projektų tikslas – mažinti pernelyg didelę Europos Sąjungos (toliau – ES) rinkos dalyvių priklausomybę nuo ne ES esančių pagrindinių sandorio šalių (toliau – PSS) bei didinti ES tarpuskaitos paslaugų patrauklumą ir atsparumą.

Taip pat Įstatymų projektais į nacionalinę teisę perkeliama 2024 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/2994, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/65/EB, 2013/36/ES ir (ES) 2019/2034, kiek tai susiję su koncentracijos rizikos, susijusios su pagrindinėmis sandorio šalimis, ir sandorio šalies rizikos, būdingos išvestinių finansinių priemonių sandoriams, kurių centrinė tarpuskaita atliekama, traktavimu, nuostatos.

I. Sprendžiama problema	Pagrindinis Direktyvos (ES) 2024/2994 tikslas – stiprinti finansų rinkų atsparumą ir stabilumą, mažinant pernelyg didelę ES finansų rinkos dalyvių priklausomybę nuo ne ES esančių PSS, taip pat užtikrinti veiksmingą koncentracijos rizikos, susijusios su PSS, valdymą. Direktyva (ES) 2024/2994 taip pat siekiama didinti ES teikiamų tarpuskaitos paslaugų patrauklumą ir sudaryti prielaidas nuoseklesniam bei vienodesniam rizikos valdymo reikalavimų taikymui finansų rinkos dalyviams. Šiuo metu galiojantis nacionalinis teisinis reguliavimas neužtikrina pakankamai efektyvaus finansų rinkos dalyvių koncentracijos rizikos, kylančios dėl PSS, valdymo. Teisės aktuose nėra aiškiai nustatyta pareiga finansų rinkos dalyviams į savo rizikos valdymo sistemas įtraukti koncentracijos rizikos, susijusios su PSS, vertinimą ir valdymą, todėl ši rizika gali būti nepakankamai įvertinama. Be to, kolektyvinio investavimo subjektų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose išvestinių finansinių priemonių sandoriai diferencijuojami pagal jų pobūdį (biržiniai ar nebiržiniai), neatsižvelgiant į centrinės tarpuskaitos teikiamą rizikos mažinimo poveikį. Tai lemia neviseškai nuoseklų sandorio šalies rizikos vertinimą.
II. Siūlomos priemonės	Įstatymų projektais siūloma: 1) Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme įtvirtinti PSS sąvoką; 2) nustatyti pareigą finansų maklerio įmonėms į savo rizikos valdymo politiką, strategijas ir procedūras įtraukti koncentracijos rizikos, kylančios dėl PSS, vertinimą ir valdymą;

Informacija apie asmens duomenų tvarkymą skelbiama adresu <https://finmin.lrv.lt/lt/asmens-duomenų-apsauga>

Budžetinė įstaiga
Lukiškių g. 2, 01108 Vilnius

Tel. +370 5 239 0000
El. p. finmin@finmin.lt
<https://finmin.lrv.lt>

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių
asmenų registre, kodas 288601650

	3) įpareigoti finansų maklerio įmonių vadovus parengti planus ir nustatyti kiekybiškai įvertinamus tikslus koncentracijos rizikai, susijusiai su sistemiškai svarbiomis PSS, stebėti ir mažinti; 4) suteikti priežiūros institucijai teisę reikalauti, kad finansų maklerio įmonės, bankai ir centrinės kredito unijos sumažintų pozicijas PSS atžvilgiu arba jas perskirstytų, kai kyla pernelyg didelė koncentracijos rizika; 5) sustiprinti priežiūros institucijos vaidmenį, įpareigojant ją stebėti ir vertinti finansų rinkos dalyvių koncentracijos rizikos, susijusios su PSS, valdymo pokyčius ir pažangą; 6) užtikrinti vienodą biržinių ir nebiržinių išvestinių finansinių priemonių traktavimą kolektyvinio investavimo subjektų investicijų tikslais, atsižvelgiant į centrinės tarpuskaitos teikiamą rizikos mažinimo poveikį; 7) nustatyti griežtesnius investicijų diversifikavimo ir sandorio šalies rizikos limitus tiems išvestinių finansinių priemonių sandoriams, kurių centrinės tarpuskaitos neatlieka veiklos leidimą gavusios ar pripažintos PSS; 8) sudaryti prielaidas finansų rinkos dalyviams aktyviau naudotis centrinės tarpuskaitos paslaugomis, taip mažinant sisteminę riziką ir didinant finansų rinkos atsparumą.
III. Priemonių kaštai	Įstatymų projektams įgyvendinti valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų neprireiks.
IV. Nauda visuomenei	Numatoma, kad, priėmus Įstatymų projektus, teisinis reglamentavimas padės užtikrinti efektyvesnę finansų maklerio įmonių ir kredito įstaigų koncentracijos rizikos, kylančios dėl PSS, vertinimą ir valdymą. Įtvirtinus priežiūros institucijos teisę reikalauti sumažinti ar perskirstyti pozicijas PSS atžvilgiu, esant per didelei koncentracijos rizikai, priežiūros institucija turės galimybes efektyviai spręsti problemas, kurių gali kilti dėl pernelyg didelės priklausomybės nuo tam tikrų sisteminės svarbos PSS. Investicijų ir rizikos valdymo tikslais išvestinių finansinių priemonių biržinių ir nebiržinių sandorių vienodas traktavimas bei centrinės tarpuskaitos teikiamos rizikos mažinimo naudos įtvirtinimas galėtų paskatinti finansų rinkos dalyvius sandorius sudaryti per PSS.

Įstatymų projektai neprieštaruoja Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai.

Įstatymų projektai notifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymą ir Informacijos ir pranešimų apie nustatomus Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus, taikomus teisės teikti paslaugas įgijimui ar paslaugų teikimo veiklos vykdymui, arba nustatomus ar panaikinus reikalavimus, taikomus laikinai Lietuvos Respublikoje paslaugas teikiantiems valstybių narių paslaugų teikėjams, teikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl Informacijos ir pranešimų apie nustatomus Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus, taikomus teisės teikti paslaugas įgijimui ar paslaugų teikimo veiklos vykdymui, arba nustatomus ar panaikinus reikalavimus, taikomus laikinai Lietuvos Respublikoje paslaugas teikiantiems valstybių narių paslaugų teikėjams, teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, dėl Įstatymų projektų pranešimo Europos Komisijai teikti nereikia, nes Įstatymų projektais į nacionalinę teisę perkeliama ES teisės aktų nuostatos ir nenustatomi nauji įsisteigimo ar paslaugų teikimo laisvei taikomi reikalavimai.

Įstatymų projektai paskelbti Teisės aktų informacinėje sistemoje (reg. Nr. 26-6534).

Įstatymų projektai buvo teikiami išvadoms gauti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos bankui, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai, Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir asocijuotiems rinkos dalyviams. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pastabų ir pasiūlymų neturėjo. Įstatymų projektai buvo patikslinti pagal suinteresuotų institucijų ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir suderinti darbo tvarka.

Įstatymų projektus parengė Finansų ministerijos Finansų rinkų politikos departamento (direktorė Vilma Mačerauskienė, tel. +370 607 92 083) Kapitalo rinkų skyriaus (vedėja Ramunė Radvilienė, tel. +370 690 32 016, el. p. ramune.radvilene@finmin.lt) vyriausioji specialistė Ieva Vaštakaitė (tel. +370 633 27 475, el. p. ieva.vastakaite@finmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 15², 15⁴, 16, 102 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo Nr. IX-1709 2, 80, 84 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos bankų įstatymo Nr. IX-2085 67 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos centrinių kredito unių įstatymo Nr. VIII-1682 36, 49 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.
2. Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 15², 15⁴, 16, 102 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 4 lapai.
3. Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo Nr. IX-1709 2, 80, 84 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 4 lapai.
4. Lietuvos Respublikos bankų įstatymo Nr. IX-2085 67 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.
5. Lietuvos Respublikos centrinių kredito unių įstatymo Nr. VIII-1682 36, 49 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektas ir jo lyginamasis variantas, 2 lapai.
6. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 4 lapai.
7. Atitikties lentelė, 9 lapai.
8. Administracinės naštos lentelė.

Finansų ministras

Taurimas Valys